

Poznatky z pozemních operací ozbrojených sil USA v Iráku (Kritický francouzský pohled)

INFORMACE

Ani rok a půl od zahájení války v Iráku nelze její výsledky hodnotit jednoznačně pozitivně či negativně. Svět zůstává rozdělen v názorech na to, zda byla nevyhnutelná, zda učinila region i západní civilizaci bezpečnějšími. Válka, která začala 20. března 2003, trvala krátce – hlavní boje pouhých 44 dní. Saddámův režim, který rozpoutal za svého trvání dvě války, podnikl smrtící chemický útok proti Kurdům a terorizoval vlastní obyvatelstvo, byl poražen, jeho vojska byla bez silnějšího odporu rozprášena.

Tažení pozemního vojska USA v Iráku bude zajisté v budoucnosti velmi podrobně studováno, avšak již nyní je možno uvést řadu taktických a technických poznatků a závěrů, jež jsou obsahem následujícího příspěvku. Po krátkém posouzení některých údajů o tomto konfliktu, zhodnocení hlavních funkcí bojových jednotek (pěchoty a tanků), jakož i některých funkcí podpůrných jednotek lze získat následující, základní poznatky o této válce.

Prvým spolehlivým poznatkem je, že operace *Irácká svoboda* nepřinesla žádnou revoluci ve vojenství. Tato válka vlastně patří do řady konfliktů „vysoké intenzity“ minulého století. Během ní byly znovu ověřeny teorie a principy války, i když se v jejím průběhu vyvinuly četné nové prvky válečného umění. Každý den tento konflikt přinášel něco neznámého, nepředvídatelného a překvapivého, co soustavně uvádělo odborníky v omyl. Iráčané se nechovali tak, jak to předpokládali zpravodajští experti. Velitel pátého amerického sboru to vyjádřil takto: „Nevědli jsme válku proti nepříteli, proti němuž jsme se připravovali.“ Velení USA reagovalo na svoje dřívější nedostatky ve vedení operací a dosáhlo rozhodujícího vítězství díky palebné mohutnosti svých sil a informační převaze.

Rovněž je jasné, že vítězství nepřivodilo letectvo a jeho strategické nálety anebo denní a noční nálety letounů B-1B, B-2 a B-52 na Bagdád vedené s cílem zbavit Irák vedení. Spíše popudily proti USA celý arabský svět.

Pozemní jednotky nelze ničím nahradit

USA měly v den zahájení války v oblasti na 255 000 vojáků, Británie asi 45 000 vojáků, Australané asi 2000 vojáků. V dubnu bojovalo přímo v Iráku 140 000 amerických a britských vojáků. Irák měl armádu o síle asi 350 000 mužů, koncem března prý přijelo do Bagdádu 6000 arabských dobrovolníků.

Jednalo se hromadné zasazení pozemních sil, kombinované se všudypřítomnou leteckou taktickou podporou, jež ve svých důsledcích vedlo ke konečné porážce nepřítel. Přes použití sil pro speciální operace ve velkém počtu (uvádí se 10 000 mužů) a přesto, že jejich podpora byla významná, nehrály tyto síly tak ústřední úlohu jako v Afghánistánu. Nelze tedy tvrdit, že budoucí konflikty budou rozhodovány výhradně dvojicí letectvo – speciální síly, bez tanků a bojových vozidel pěchoty.

Zasazení jediné digitalizované pěší divize pozemního vojska USA bylo znemožněno postojem Turecka. Zatím není možno hodnotit výhody dané integrací informační technologie

až do nejnižších stupňů bojových jednotek. Není tedy jisté, zda přijatá rozhodnutí, která měla zajistit naprostou technickou převahu, byla optimální. Vojáci USA až příliš vsadili na vyspělou technologii (udávání cílů, spojení, informační nadvláda) a pravděpodobně zanedbali skutečné ohrožení dané **všemi** formami nekonvenční války, jimž po skončení konfliktu museli čelit. Možná zapomněli, že je to člověk, nikoli technika, kdo hraje v konfliktu ústřední a nenahraditelnou úlohu.

Žádné radikální změny ve válečném umění

Ozbrojené síly USA prokázaly schopnost porazit konvenčního nepřítele podle zásad sice již známých, avšak vysoce zdokonalených. Pro Iráčany a jejich spojence z „islámské internacionály“ byla jedinou použitelnou možností **asymetrie**, tj. nekonvenční prostředky a poutání vojenské moci USA. Asymetrický boj není veden v „normálním“ terénu podle konvenčních pravidel, teroristické akce jsou v Iráku prováděny příslušníky bývalých iráckých speciálních sil, kteří vlastně dělají jen to, k čemu byli dříve vycvičeni, tj. vedou nekonvenční boj v nepřátelském týlu. Konflikt pouze změnil svou tvářnost.

V první válce v Perském zálivu, kdy byla stanovena zásada „žádní mrtví“, koalice útočila nepřetržitě celý měsíc na irácká vojska rozmístěná v otevřené poušti bez leteckého příkrytí. V březnu 2003 nahradil zásadu „žádní mrtví“ požadavek **rychlosti, konkrétních a rychlých výsledků** ve formě zajetí vedoucích činitelů režimu nebo dobytí klíčových míst, neboť vláda USA mohla vsadit pouze na **krátkou válku**, jež by umožnila zachovat podporu veřejného mínění v USA.

Toto „vnitřní riziko“ bylo a je ještě dnes pro vládu USA větší hrozbou než irácké ozbrojené síly anebo teroristické skupiny po skončení operací vysoké intenzity. Bez skutečné domácí podpory, nebo – což by bylo horší – za vnitřní otevřené krize, by prezident Bush mohl prohrát mír poté, co vyhrál válku.

Irácká taktika

Saddám Husajn si osvojil ruskou taktiku a strategii z druhé světové války, které nemohly na způsob vedení války a výzbroj Američanů stačit. Američtí velitelé měli během bojů dokonalý přehled o válčišti. Saddám, který měl na tisíce tanků, je nepoužil, protože by je Američané, kteří ovládali nebe, okamžitě zničili.

Irácké síly používaly podivnou, téměř nesmyslnou „taktiku“. Jeden britský důstojník se vyjádřil takto: „Pravdou je, že je snazší zvítězit nad zcela neschopným nepřítelem.“ Mimo jiné, důležité mosty vedoucí k Bagdádu zůstaly nepoškozeny! Jednalo se o neschopnost, nebo o „obchod“ odpovědných iráckých činitelů s jednotkami USA pro psychologické operace, které navázaly přímý styk s četnými představiteli Saddámova režimu? Možná to historie jednoho dne odhalí.

Na rozdíl od taktiky z roku 1991 se irácká vojska tentokrát opírala o města a opouštěla rozsáhlé pouštní prostory, aby využívala relativní ochrany dané blízkostí civilního obyvatelstva a předpokládané nesnadnosti operací tankových a mechanizovaných jednotek ve městech.irácké síly a jejich islámské stoupenci opouštěli připravená obranná postavení a používali „čečenskou“ taktiku narušování zásobovacích cest a přepadů pochodových proudů rychlými akcemi pomocí pancéřovek a automatických zbraní, v civilním oděvu, s jediným cílem – zabít vojáky koalice a dosáhnout toho, aby válka byla pro obyvatelstvo USA co nejméně přijatelná.

Po celé trvání konfliktu se Iráčané nechovali tak jak síly USA očekávaly: tam, kde se předpokládalo prolomení obrany, odpor trval týdny; tam, kde se mělo za to, že tvrdé boje jsou nevyhnutelné (jako u letiště Bagdád), byly strategické objekty dobyty rychle. Ve většině případů se zdá, že nebyla správně vyhodnocena intenzita iráckého odporu, nebo naopak podceněna (jako tomu např. bylo před dobytím Bagdádu, jež ve skutečnosti vyžadovalo pouze dva tankové výpady vedené bez velké přípravy).

Po Afghánistánu, kde podhodnocení možností nepřítele způsobilo americkému velení nepřijemná překvapení, se zdá, že se stejná chyba na počátku opakovala v Iráku. Přesto rychlost reakce a naprosté ovládnutí válčistiště umožnilo silám USA rychle napravit toto počáteční nesprávné hodnocení nepřítele.

Veřejnost USA byla psychologicky připravena na citelné ztráty, a tak nebránila vládě v jejím jednání, tím spíše, že pozemní operace byly zahájeny s nevídanou intenzitou a s relativně nízkými ztrátami na životech. Na druhé straně se během tažení potvrdily určité již známé nebo předpokládané prvky. V první řadě dosáhla úroveň spolupráce pozemních sil s letectvem, které je podporovalo, dosud nevídané kvality. Této úrovni mohlo být dosaženo díky naprosté absenci věrohodného ohrožení iráckým letectvem a oslabení pozemní PVO, jakož i hromadnému použití „chytré“ munice (70 procent veškeré použité munice), včetně zrychlení cyklu zjištění-zachycení-zničení nepřátelských cílů, jež bylo umožněno dokonalým, okamžitým využíváním taktického i strategického průzkumu s optimálními účinky na nepřítele, který neměl možnost oddechu a byl rychle vyčerpáván.

Důvody k uspokojení

Obratný postup, spolu s vůlí navazovat dotyk a nevyhýbat se boji, umožnil vést operace pozoruhodnou rychlostí, a to při neustálém zachování správné představy o manévrech probíhajících na rozlehlém válčistišti. Tato vůle, jakož i pokročilé a komplementární moderní zbraňové systémy neponechaly Iráčanům žádnou šanci.

Vítězi v těchto pozemních operacích byly bezpochyby tank M1A2 Abrams, bojové vozidlo pěchoty M2A3 Bradley, polní dělostřelectvo (kanony 155 mm, raketomety a rakety ATACMS) a bojové a průzkumné vrtulníky. Každý z těchto druhů výzbroje uplatnil jednu nebo více ze svých funkcí, které zajistily úspěch pozemních sil USA. Byla to především mohutnost palby (25mm automatické kanony vozidel Bradley, protitankové rakety TOW 2, 120 mm kanony tanků Abrams, 155mm samohybné kanony M109A6 Paladin, 227 mm raketomety, taktické rakety ATACMS, řízené rakety Hellfire a neřízené 70mm rakety Hydra bojových vrtulníků). Dále ochrana četných tanků Abrams a bojových vozidel pěchoty Bradley, které byly zasaženy raketami PRG-7 bez vážných ztrát (zničení motoru nebo zabití osádky).

Ochrana se týká také jednotlivých bojovníků, jejichž velmi efektivní osobní pancéřová ochrana proti lehkým zbraním, neprůstřelné vesty, kryty rukou, nohou, zvyšují šance pěšáků v boji zblízka. A konečně to bylo vítězství v „bitvě o informace“, které silám USA umožnilo být vždy o několik tahů před nepřítelem, zvláště na jihu Iráku.

Základem strategie USA během operace *Irácká svoboda* byl Clausewitzův princip „okamžiku zhroucení“. Velení operace předpokládalo, že okamžiku zhroucení irácké armády bude dosaženo před okamžikem vzniku „vnitřní hrozby“ v USA. Bylo nutno znepokojovat Iráčany a dávat jim na vědomí, že veškerý boj je marný dříve, než veřejnost USA usoudí, že cena za konflikt s neurčitou motivací se stala příliš vysokou. Tato sázka byla vyhrána, navzdory krátkému období pochybností na konci března.

Poučení v doktríně

Po této válce všichni komentátoři, kteří mluvili o nedostatku iniciativy u ozbrojených sil USA, musili změnit svůj názor. Od roku 1999 se podle směrnic tehdejšího náčelníka štábu pozemního vojska generála Shinsekiho na všech stupních staly vodítkem následující hesla: „jednoduchost rozkazů“, „volnost jednání“, „pružnost“, „decentralizace“, „reaktivita“. To silám USA umožnilo vést tankový úder podél západního břehu Eufratu během něhož tankové a mechanizované útvary – podporované dělostřelectvem a letectvem zaměřovanými soustavně se zřetelem k ohrožení a rytmu boje – mohly uskutečňovat manévry obrovského rozsahu (až 150 km denně), při dokonalé podpoře pružně přizpůsobenou logistikou.

Tento styl velení i mentální pružnost byly během konfliktu charakteristické také pro námořní pěchotu. Velitel první divize námořní pěchoty během celé ofenzivy velel divizi z vozidla v doprovodu dvou důstojníků svého taktického štábu. Aplikoval zásady německého generála Guderiana a nenacházel se nikdy dále než několik set metrů od velitele čelního praporu na ose postupu divize. Lze si snadno představit tlak, jemuž byl velitel praporu vystaven, avšak vojáci rádi viděli, že jejich velitelé s nimi sdílejí jejich osud. Jeden plukovník první divize námořní pěchoty byl odvolán z velitelské funkce, protože neplnil do písmene rozkaz „Speed, speed, speed!“

Taktická mobilita vedla k dobytí iráckého hlavního města během dvaceti dnů tažení a po 500 kilometrech obrněného úderu, který svou rychlostí překonával několik nepřátelských jednotek ještě schopných čelit postupu sil.

Díky vševojskové součinnosti byly útvary USA neustále schopny reagovat na problémy vytvářené terénem: rozlehlé prostory, překonávání překážek, městské oblasti a předměstí.

Tento druh boje předpokládající neexistenci linie fronty umožnil silám USA vést různé operace různými rychlostmi a nestarat se o nutnost v pravidelných intervalech vyrovnávat celkovou sestavu.

Tak zvaný počátek „uváznutí“ (štábem USA označený jako „operační pauza“) dne 29. března byl takto nazván novináři neznajícími náročnost tankového a mechanizovaného boje a ve skutečnosti sloužil k zásobování, k odpočinku vojáků vyčerpaných více než týdenními nepřetržitými operacemi, k ošetření výzbroje a k zaujetí taktické sestavy před zahájením útoku na Bagdád.

I když byly boje tankových a mechanizovaných jednotek pravidlem během největších střetnutí, došlo také k jiným formám akcí pozemních sil. Byl uskutečněn aeromobilní protitankový úder proti cílům opevněným v prostoru Karbalá, vzdušná výsadková operace tisíce výsadkářů v severní části Iráku a každodenní bojové operace ve městech. Lehké obrněné jednotky působily před hlavními bojovými silami, chránily je před překvapením, bránily jejich boky a prováděly průzkum os postupu těžkých jednotek v součinnosti s bojovými a průzkumnými vrtulníky a bezpilotními letadly, jejichž použití bylo decentralizováno až po stupeň praporu.

Akce v městských oblastech

I když o následujícím tématu nebyly oficiálně uveřejněny žádné zprávy, lze uvést některé poznatky týkající se zvláště nepředvídatelného chování iráckého obyvatelstva, jež představovalo pro americké jednotky v dotyku problém.

Jednotky USA v městských oblastech – na rozdíl od jednotek britských, které ve městě Basra používaly taktiku postupného umlčování – zpravidla užívaly silové akce kombinující mohutnost

palby a rychlost. Tyto akce byly zaměřeny, jako tomu bylo během dobývání Bagdádu, na zmocnění se klíčových objektů vysoce mobilními jednotkami s mohutnou výzbrojí (tanky M1A2, bojová vozidla pěchoty M2A3), při ponechání celých čtvrtí bez vojenské kontroly.

Tento záměrný postup umožnil získat čas drahocenný pro velení a dosáhnout rychlých výsledků, avšak zároveň vytvořil jiné problémy. Palebná mohutnost používaná bez rozlišování často způsobila značné vedlejší škody mezi civilním obyvatelstvem, které rychle ztratilo veškeré sympatie pro vojáky USA. Obyvatelstvo, zbavené útlaku ze strany Saddáma a ponecháno samo sobě, se „utrhl ze řetězu“, plenilo, uplatňovalo „rychlou spravedlnost“ a vládu teroru v celých čtvrtích považovaných vojenskými plánovači USA za takticky málo důležité, a tak znehodnotilo obraz míru a prosperity, jehož chtěla koalice dosáhnout zavedením bezpečnosti.

Civilní obyvatelstvo rovněž vytvářelo problémy, když odmítalo změnit své zvyky, chování, a to i během vojenských akcí, kdy se síly USA snažily postupovat a ničit irácké jednotky. Vojáci USA, otřesení sebevražednými útoky a rizikem vytvářeným nepravidelnými bojovníky bez stejnokrojů, nevěděli, jak se mají chovat k občanům, kteří chtěli projít jejich sestavou, zatímco probíhaly boje.

Poznatky pěchoty

V tomto boji, často popisovaném jako tankový útok, byly kladeny vysoké nároky na pěchotu. Většina taktických problémů, které se vyskytly během tankového útoku na irácké hlavní město (městské oblasti, suché anebo mokré úseky, zajištění rychle se prodlužujících zásobovacích cest, dobytí důležitých mostů ...) byla vyřešena uváženým zasazováním pěchoty, která byla málo početná a kterou chtěl štáb USA zachovat pro dobývání Bagdádu.

Hlavním poučením je, že předběžný výcvik přinesl svoje ovoce a že příslušníka americké pěchoty je nutno brát vážně. Jeho dobrá technická a taktická úroveň, jeho odolnost (kdo nikdy neprožil 72 hodin bez spánku v obrněném vozidle za pohybu s deseti dalšími bojovníky při 45 stupních nepochopí), jeho pozoruhodná schopnost snášet strádání a podmínky tvrdého života bez odpočinku po dobu delší než měsíc vyvracejí všechny falešné představy o amerických vojácích. Pěchota USA, vedená stále více a více důstojníky a poddůstojníky, kteří mají bojové zkušenosti, se ve svých různých odbornostech velmi dobře osvědčila.

Pěšáci USA, často popisováni jako zhýčkaní, neodolní, ztrácející morálku při sebejším strádání, prokázali pravý opak. V blátě na severu i v písku na jihu vydrželi, bez ohledu na ztráty, na střelbu na vlastní, která podlamuje morálku, na strádání (často byl přerušen přísun potravin, protože prioritou byla munice). Bylo zasazeno více než 250 000 mužů a žen a pouze 478 z nich bylo odsunuto pro psychologické problémy vzniklé v boji, nebo pro problémy „mentální hygieny“ (podle oficiální terminologie).

Bylo zasazeno přibližně 450 bojových vozidel pěchoty M2A3 a M2A2, jež plnila všechny úkoly, pro něž byla zavedena za studené války, a mnoho jiných úkolů. 25mm kanon vozidla M2A2 a rakety TOW 2 se osvědčily na bojišti, kde bylo málo nepřátelských tanků a kde hlavní hrozbu často představovala vzdálená postavení (raketa TOW 2 má dosah 3750 m). Přepadové jednotky působící v iráckém týlu byly tvořeny hlavně těmito pásovými, dobře chráněnými, dobře vyzbrojenými a velmi pohyblivými vozidly.

Vozidla M2A2 překvapila svou schopností odolávat kulometným dávkám 12,7 mm a přímým zásahům ruských protiletadlových 57 mm kanonů. Celkem bylo v bojích zničeno 16 vozidel Bradley a 35 dalších bylo těžce poškozeno.

Pro poruchy byly systémy zjišťování raket, jimiž jsou vozidla Bradley vybavena, málo spolehlivé. Bylo zjištěno, že střelec se musí soustředit výlučně na tento přístroj, jestliže má být schopen čelit ohrožující raketě. Mimo to, aktivace tohoto systému znemožňovala použít odpalovací zařízení rakety TOW 2 umístěné na věži vozidla. Vnitřní uspořádání vozidla Bradley bylo občas kritizováno, protože jeho malé rozměry vyžadovaly stálý úklid věže, aby byly vyloučeny poruchy způsobené nahromaděním nábojnic a článků při střelbě koaxiálního kulometu. Tato stísněnost byla ještě ztížena nutností mít ve věži oblečenu protistřepinovou vestu, protože za boje se četné manévry prováděly s horní částí těla vysunutou z věže.

Vozidla mechanizované pěchoty v boji

Vozidla M113A2 a A3 všech verzí byla rovněž používána ve velkém počtu a prokázala vysokou spolehlivost. Velitelská verze M577 byla velmi užitečná.

Stejně jako u tanku M1A2 bylo kritizováno, že střelec z kulometu 12,7 mm není chráněn. Odhaduje se, že za bojů byla zničena minimálně dvacet tři vozidla M113.

Jednotky, které ztratily svoje vozidla Bradley, byly používány k humanitárním úkolům anebo ke střežení zajatců. Podobně, výsadkáři 82. vzdušné výsadkové divize byli rychle použiti k jiným úkolům, když bylo zřejmé, že hlavní úkol splnily mechanizované útvary. Lehká pěchota 101. divize byla pověřena úkolem čištění městských center obcházených tankovými a mechanizovanými jednotkami. Některé jednotky této divize poutaly Iráčany v Násirji poté, co přestaly plnit úkol boční záštity třetí pěší divize na hlavním směru útoku.

U námořní pěchoty všestrannost a spolehlivost obojživelných vozidel AAV7A1 vyzbrojených kulometem 12,7 mm a automatickým 40mm granátometem, která dopravila pěchotu na vzdálenost 500 km až do Bagdádu, překvapila uživatele i plánovače. Nikdo si totiž nepředstavoval, že monstrum, vážící šestadvacet tun a dlouhé 8 m, které uveze sedmadvacet vojáků a tři členy osádky a je v používání již třicet let, bude vytvářet tak málo technických a logistických problémů.

Lehká obrněná vozidla LAV25 námořní pěchoty vyzbrojená automatickým kanonem 25 mm jsou velmi rychlá a vhodná pro irácké podmínky. Plnila úkoly krytí, pohyblivé boční záštity a průzkumu. Vzhledem k účinnosti těchto vozidel byla ze tří praporů jimi vyzbrojených vytvořena skupina pro úder do hloubky 150 km mezi Tikritem a Bagdádem. Nicméně tato vozidla vykazují známky stárnutí a vyžadují stále náročnější technické ošetřování.

Výzbroj

Samopal M4A1 se osvědčil ve městech, avšak jeho dostřel je pro pouštní podmínky omezený. Při střelbě dlouhými dávkami došlo v několika případech k výduťi hlavně. Mnozí příslušníci námořní pěchoty používali ukořistěné samopaly Kalašnikov pro boj v omezeném prostoru.

Zaměřovací prostředky ručních zbraní, tj. dalekohledy, lasery pro označování cílů a mířidla samopalů pro den i noc umožnily ovládnout bojiště i za nočních bojů. Osvědčily se tepelné přístroje i přístroje se zesilovací světla.

Granátometry M203 byly účinné v boji na krátké vzdálenosti. Automatické granátometry 40 mm Mk19 byly umístěny na vozidlech mnoha typů a jejich palba byla účinná.

Námořní pěchota požadovala zavedení zbraně tak účinné, jako je RPG7 používaná ve velkých počtech Iráčany.

Kulomet M203 se osvědčil, avšak kulomet M249 5,56x45 mm vykazuje známky stárnutí a slabosti. Kulomet M240B 7,62x51 mm byl příznivě hodnocen vzhledem k možnosti měnit rychlost střelby a k přesnosti při střelbě dávkami. Kulomet Browning M2 12,7 mm s dostřelem 5600 m byl účinný proti nepříteli používajícími lehká civilní vozidla a proti ostřelovačům.

Protitankové zbraně. Protitankový raketový systém TOW 2B působí na cíl shora a jeho tepelný zaměřovač byl používán k pozorování. Přesto byl citlivý vůči pouštním podmínkám a náročný na údržbu. Protitankový systém Javelin s tepelným zaměřovačem byl používán s úspěchem a dosáhl vynikajících výsledků přesto, že střelec je vystaven palbě nepřítelů. Raketa AT4 84 mm nebyla hodnocena příliš příznivě.

Obrněné jednotky v boji

Pozemní vojsko USA zasadilo celkem osmnáct tankových praporů. Z taktického hlediska byly tankové jednotky používány v součinnosti s vozidly M2A2 k průlomu obranných postavení. Po průlomu se nezastavily a sledovaly pouze jediný cíl: Bagdád.

V městských prostorech prokázaly tanky, i když jejich počet nebyl často dostatečný, vynikající služby ve prospěch podporované pěchoty. Na základě prvních poznatků byl poměr tanků a pěchoty zvýšen. Boje ve městech byly podnětem pro zdokonalení tanků určených k operacím ve městech, a to 12,7 mm kulometem proti ostřelovačům, tepelnou kamerou, kamerou pro couvání vozidla a radiostanicí pro spojení s pěchotou.

Bylo zasazeno přibližně 850 tanků M1A2 hmotnosti 70 tun, se dvěma kulomety 7,62 mm a jedním kulometem 12,7 mm. Tank má spotřebu deset litrů paliva na kilometr, avšak během operací bylo zásobování palivem spolehlivé.

Tanky M1A2 prokázaly spolehlivost, a to přes několik požárů motorové skupiny v důsledku přehřátí a několik poruch závěsu podvozku. Pancéřování spolehlivě chránilo osádky proti střelám 7,62x39 mm a 30 mm.

Na věžích tanků byly umístěny rozpoznávací panely vzduch-země, aby se předešlo střelbě na vlastní.

Celkem byla v boji zasažena dvacet tři vozidla M1A2 a M2A2 a rakety PRG7 poškodily devět vozidel M1A2, aniž by zahynul nějaký člen osádky. Mnohá poškozená vozidla byla opravena na místě, 15 tanků bylo neopravitelných.

Protože tanky měly málo obrněných cílů, většinu spotřebované 120 mm munice tvořily tříštivé a víceúčelové granáty, které ve městech razily cestu vozidlům pěchoty. Tanky M1A2 se proměnily v mobilní a obrněná kulometná hnízda a svým optickým vybavením prováděly průzkum.

Dělostřelectvo

Dělostřelectvo bylo jediným prostředkem schopným podporovat jednotky v dotyku přesnou palbou a v každém terénu během písečných bouří na počátku ofenzivy. Za bojů ve městech doplňovalo palby minometů pěchoty. Používání 155 mm granátů se zpožděnými zapalovači vytvářelo problémy, protože tyto granáty vybuchovaly po dobytí iráckých postavení koaličními silami.

Koaliční dělostřelectvo nebylo vystaveno protibaterijní irácké palbě.

Byly zasazeny vlečené 105 mm kanony M119, samohybné 155 mm houfnice M109A6 Paladin, vlečené 155 mm kanony M198 a 227 mm raketomety. Použití taktických raket ATACMS vyvolalo

protesty důstojníků letectva USA, protože nebylo vhodně vyřešeno využívání vzdušného prostoru.

Ve prospěch samohybných houfnic M109A6 působily skupiny pozorovatelů v obrněných vozidlech M7 FIST.

Bojové vrtulníky

Do operace *Irácká svoboda* bylo zasazeno šest praporů se 192 vrtulníky AH64D Apache a dva prapory vrtulníků AH64A. Bojové vrtulníky hrály v této operaci úlohu méně určující než v roce 1991 za operace Pouštní bouře.

Při neúspěšném náletu 32 vrtulníků AH64D do hloubky proti tankovým jednotkám Republikánské gardy v noci ze 23. na 24. března byl 31 vrtulník zasažen iráckou palbou. Úkolem tohoto vrtulníkového praporu bylo připravit pozemní útok, který se měl uskutečnit ráno 24. března, zničením tanků a postavení Iráčanů raketami Hellfire. Jejich postavení nebyla předběžně vystavena leteckým útokům a proto byla irácká obrana přesná a znemožnila bojovým vrtulníkům oslabit irácký obranný potenciál a přinutila je k vedení boje zblízka, k němuž nebyly připraveny. Je zřejmé, že Iráčané zjistili nálet předem, protože vrtulníky byly palivem a municí doplňovány na předsunuté ploše, a že se osádky vrtulníků zaměřily na ohrožení iráckými tanky, které byly ještě v bezpečnostní vzdálenosti raket Hellfire (8000 m), a ignorovaly postavení pěchoty, která přelétávaly. Palba přenosných raket vzduch-země RPG7 a malorážních zbraní překvapila osádky vrtulníků a dezorganizovala jejich pečlivě připravený útok. Vrtulníky ve visu během přípravy střelby (která trvá přibližně 45 sekund) byly velmi zranitelné. Špatné počasí a snaha spolehlivě rozpoznat každý cíl pomocí termických zaměřovačů ztížily situaci osádek vrtulníků, které tentokrát nemohly splnit svůj úkol.

Tvrdí se, že kdyby byly vrtulníky Apache doprovázeny průzkumnými vrtulníky OH58D Kiowa Warrior, nebylo by došlo k takovému neúspěchu a ztráty by byly nižší. Svými optronickými systémy (účinnějšími než jsou systémy vrtulníku Apache) by byly pravděpodobně odhalily sestavu Iráčanů.

Podobný nálet byl organizován o dvě noci později po přípravě letectvem a po pečlivé koordinaci všech zúčastněných. Jeho výsledky byly lepší.

Během tažení byly 53 vrtulníky Apache poškozeny tak, že vyžadovaly opravu, a čtyři AH64D byly sestřeleny. Vrtulník Apache měl ze všech letadel největší ztráty.

Výsledky dosažené vrtulníky Apache během operace *Irácká svoboda* se mohou projevit ve vývoji způsobů jejich bojového použití, tj. v upuštění od ničení velkých tankových útvarů a v přechodu k předvídatelným úkolům, jako je ničení malých mobilních prvků. Vojskové letectvo bude musit klást větší důraz na výcvik v přímé letecké podpoře na úkor úderů do hloubky.

Přes výše popsany neúspěch nelze zapomínat, že spolupráce vrtulníků AH64D a OH58D v jiných sektorech byla velmi účinná a že tyto dva vrtulníky tvoří dvojici velké mohutnosti.

Vrtulníky AH1W Cobra námořní pěchoty se podílely na dobytí měst Basra a Bagdád četnými operacemi přímé podpory s použitím 20 mm trojhlavňového kanonu, neřízených raket 70 mm a řízených raket TOW 2 a Hellfire, jakož i plněním průzkumných úkolů. Vrtulník AH1W je schopen vést palbu kanonem a neřízenými raketami za přízemního letu rychlostí přibližně 110 km/h, takže je nesnadno zasažitelný. Přes časté zasazení byly během konfliktu sestřeleny pouze dva vrtulníky AH1W.

Ztráty

Za 44 dní od 20. března do amerického ukončení velkých bojových operací 1. května zahynulo cca 3700 osob (některé zdroje uvádějí vyšší počty mrtvých). Mezi nimi nejméně 2320 iráckých, 115 amerických a osm britských. Další vojáci zahynuli při omylech a nehodách, které představovaly různé havárie, kolize spojeneckých vrtulníků či tanků, případně střelba do vlastních řad či omylem vypálené rakety. Násilnosti v zemi ovšem pokračovaly i po 1. květnu, kdy musely USA čelit „válce bez pravidel“, jejímž cílem bylo uvést zemi do chaosu, znemožnit Američanům „vyhrát mír“. Časté teroristické útoky nebyly vedeny jen proti koaličním silám, ale i civilnímu obyvatelstvu. Zahynuly při nich stovky iráckých civilistů i příslušníků nových bezpečnostních sil. Celkové počty obětí jsou průběžně uváděny mj. na internetové adrese www.iraqbodycount.net.

Co ukazují čísla? Od počátku konfliktu do konce října padlo v boji 218 vojáků USA a 1609 jich bylo raněno. Poměr jeden padlý na sedm raněných se liší od druhé světové války, kdy byl 1:2. V aktivní fázi operací (od 20. března do 1. května) bylo rozdělení padlých podle hodnotí toto: 77 mužů, 36 poddůstojníků a 26 důstojníků. Pozemní vojsko mělo 67 padlých, námořní pěchota 65, letectvo 4 a námořnictvo 3. Od počátku března spáchalo sebevraždu 14 vojáků USA, což převyšuje průměr. Vojáci hispánského původu měli 17 procent padlých, ačkoli tvoří pouze 7,9 procenta početního stavu.

Lze dovodit, že ranění v tomto konfliktu měli vyšší podíl přežití než v předcházejících válkách, a to díky jak ochranným vestám (poranění hrudníku byla řídka), tak rychlosti poskytování pomoci, ale také proto, že krevní produkty a nové materiály i postupy byly k dispozici na obvazích přímo na bojišti. Kromě toho, Iráčané používali málo těžkých zbraní, takže poranění střepinami (statisticky početnější a závažnější než přímou střelbou) byla řídka a jejich důsledek omezené.

Závěr

Tento příspěvek není vyčerpávající a nepopisuje další četné důležité funkce ozbrojených sil (ženijní, spojovací, logistickou ...) při vedení operací, jeho účelem není podat definitivní hodnocení tažení. Přesto je možno uvést mnoho čistě praktických poznatků, jež musí brát v úvahu zejména ty armády, které se chtějí dále zdokonalovat, respektive reformovat.

(Podle článku od Francoise Auboineau, Quelques enseignements sur les opérations terrestres menées par les Américaines en Irak, uveřejněném ve francouzském časopisu Raids 211/2003. Zkráceno, red. upraveno.)

(nas)